

EĞİTİM HİZMETLERİ İHRACATI STRATEJİ ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

HAZIRLAYANLAR
AYŞE DENİZ ÖZKAN
M. HASAN ATASOY

15 EYLÜL, 2023
İSTANBUL

Sayın Katılımcılar,

Bu raporda kapsamlı olarak sonuçlarını bulacağımız, Dünya uluslararası öğrenci hareketliliğinde hak ettiği yeri hızla kazanmaya devam eden bir ülke olarak yeni stratejiler geliştirmek, rekabette öne çıkmak için daha neler yapabiliriz konularını çok geniş bir katılım yelpazesi ile ele almıştır.

YÖK Başkanımızın liderliğinde üniversiteler olarak yıllar içinde edindiğimiz tecrübe, ortak akıl ve paylaştığımız başarı hikayelerinden feyz alarak daha verimli ve etkin şekilde eğitimlerimize devam edeceğiz. Yeni uluslararası öğrenci hareketliliği süreçlerine ayak uydurup uluslararası öğrenci temininde yakaladığımız ivmeye yeni stratejiler belirleyerek daha da hız katmayı hedefliyoruz.

Bu çerçevede, eğitim hizmetleri ihracatına ilişkin sektör bazlı vizyon ve stratejiler hazırlanması, sektörün döviz kazandırıcı faaliyet gelirlerinin artırılması amacıyla, Hizmet İhracatçıları Birliği (HİB) Eğitim Komitesi olarak düzenlediğimiz “**Eğitim Hizmetleri İhracatı Strateji Çalıştayı**” ile, eğitim hizmetleri ihracatı ile ilgili öğrenci temini, öğrenci memnuniyeti, kamu ve özel sektör kuruluşları ile ilişkiler, teşvikler ve yararlanma yöntemleri ve benzeri diğer konulardaki güncel sorunlarımıza uzun vadeli çözümler sunabilmeyi amaçladık.

Çalıştayımız sonucunda elde ettiğimiz sonuçlar hep beraber ortak bir sinerji ve yepyeni stratejilerle yeni bir yol haritası çizmemize vesile olarak ve gelecek dönemlere el ele başarı ile devam etmemize yardımcı olacaktır.

Başta YÖK Başkanımız olmak üzere, Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü, HİB Yönetim Kurulu ve Başkanımıza, Bakanlıklarımızın ve Kamu Kurumlarımızın çok değerli Başkan ve Yöneticilerine, Üniversitelerimize, Rektörlerimiz ve diğer tüm temsilcilerimize çok değerli katkıları ve katılımları için bir kez daha şükranlarımızı sunuyoruz.

Doç. Dr. Mustafa Aydın
HİB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Eğitim Hizmetleri Komitesi Başkanı

ALIşTAY HAKKINDA	3
alıştay Akışı	3
alıştay Alt Başlıklarına Göre alışma Grupları	3
Katılım Sağlanan alışma Gruplarına Göre Katılımcı Bilgileri	4
1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI ALIşMA GRUBU	8
2. DEVLET DESTEKLERİ ALIşMA GRUBU	10
3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ ALIşMA GRUBU	13
4. ARACI KURUMLAR/AKREDİTASYON/LİSANSLAMA ALIşMA GRUBU	15
5. KAMU İLE İLİşKİLER ALIşMA GRUBU	16
SONUÇ: 30 YILLIK ULUSLARASILAşMA VİZYONU	18

ALIşTAY HAKKINDA

Birliğimiz organizasyonunda eğitim hizmetleri ihracatına yönelik dördüncüsü düzenlenen “*Eğitim Hizmetleri İhracatı Strateji alıştayı*”, 15 Eylül 2023 tarihinde, 09:30 - 14:30 saatleri arasında, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sütlüce Yerleşkesi’nde gerçekleşmiştir. alıştay, Hizmet İhracatları Birliği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Sayın Doç. Dr. Mustafa AYDIN, Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Sayın Fatih AYDIN ve Altınbaş Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. ağrı ERHAN’ın açılış konuşmaları ile başlamıştır. alıştay’a, Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü Ticaret Uzmanı Sayın Fikriye Figen ERKOL, Mill Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Őube Müdürü Sayın Dinçer KOÇER, İstanbul Valiliği İl G İdaresi Genel Müdürlüğü İkamet Grup Başkanı Sayın Sinan KAYA ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ğretim Görevlisi Sayın Akif ATAMAN katılım sağlamışlardır.

alıştay’a, Birliğimiz yesi 24 üniversiteden 39 temsilci katılım sağlamıştır.

alıştay Akışı

Kayıt	09:30 – 10:00
Açılış Konuşmaları	10:00 – 10:30
alıştay Oturumları	10:30 – 12:30
ğle Arası	12:30 – 13:30
Raporların Sunumu	13:30 – 14:00
Taslağın Okunuşu ve Kapanış	14:00 – 14:30

alıştay Alt Başlıklarına Göre alışma Grupları

alıştay beş alt başlıktan oluşan çalışma gruplarının yuvarlak masalarda, güncel sorunların ve üzüm önerilerinin tartışıldığı oturumlar ile gerçekleştirilmiştir. Beş alışma grubu aşağıdaki gibidir;

- 1. Öğrenci Memnuniyeti / Uluslararası ğrenci Toplumsal Algısı**
- 2. Devlet Destekleri**
- 3. Uluslararası ğrenci Temini**
- 4. Aracı Kurumlar/Akreditasyon/Lisanslama**
- 5. Kamu ile İlişkiler**

Katılım Sağlanan alışma Gruplarına Göre Katılımcı Bilgileri

Sayı	Kurum Adı	Temsilci Ad-Soyad	Katılım Sağlanan alışma Grubu
1	ALTINBAŐ ÜNİVERSİTESİ	AHMAD ALFARAJ	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI
2	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	ALAEDDINE HAMMOUDA	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ
3	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	AYŞE DENİZ ÖZKAN	MODERASYON
4	İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	BAHRİ SARP YILMAZ	2. DEVLET DESTEKLERİ
5	İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	BİLGENUR USLU	5. KAMU İLE İLİŞKİLER
6	KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ	CİHAN ÇOBANOĞLU	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI
7	ÖZYEGİN ÜNİVERSİTESİ	DANIŐ TUĞRUL GÖZCÜ	5. KAMU İLE İLİŞKİLER
8	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	DEVRİM ARAP	4. ARACI KURUMLAR / AKREDİTASYON / LİSANSLAMA
9	BEYKOZ ÜNİVERSİTY	DR. MUSTAFA MELEK	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ
10	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	DR. OSMAN GÜLTEKİN	2. DEVLET DESTEKLERİ
11	BEYKOZ ÜNİVERSİTESİ	EBRU AYTAN	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ

12	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ/ EURAS	ECE KAL	2. DEVLET DESTEKLERİ
13	HALI ÜNİVERSİTESİ	ELANUR DİN HAITMURODOV	4. ARACI KURUMLAR / AKREDİTASYON / LİSANSLAMA
14	ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ	ERKAM ERYÜREK	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI
15	BAHÇEŐEHİR ÜNİVERSİTESİ	ESLEM BEŐER	2. DEVLET DESTEKLERİ
16	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	GÖKNUR GÜNDOĞAR	2. DEVLET DESTEKLERİ
17	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	GÜLCE KUNTER	5. KAMU İLE İLİŞKİLER
18	İSTANBUL NİŐANTAŐI ÜNİVERSİTESİ	HATİCE KADİR	5. KAMU İLE İLİŞKİLER
19	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	İREM YÜKSEL	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ
20	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	KEVSER MERCAN	5. KAMU İLE İLİŞKİLER
21	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	LALEHAN BETÜL KARAMAN GÜNEŐ	4. ARACI KURUMLAR / AKREDİTASYON / LİSANSLAMA
22	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	M. HASAN ATASOY	MODERASYON
23	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	MAY SKANDER	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI

24	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	MELİKE KAHRAMAN ÜSTÜN	5. KAMU İLE İLİŞKİLER
25	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	MELİSSA ABACHE	4. ARACI KURUMLAR / AKREDİTASYON / LİSANSLAMA
26	ALTINBAŐ ÜNİVERSİTESİ	MERVE ATCIYURT	2. DEVLET DESTEKLERİ
27	İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ	METİN AŐŐIOĐLU	2. DEVLET DESTEKLERİ
28	FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ	MUHAMMED MUSTAFA SABBAĞ	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ
29	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	NESİBE ALOU DATALLA H	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI
30	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	ÖYKÜ BOZANTA	4. ARACI KURUMLAR / AKREDİTASYON / LİSANSLAMA
31	İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	ÖZGE AKALLI	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ
32	BAHÇEŐEHİR ÜNİVERSİTESİ	SABRİ VERSAN	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ
33	HALİÇ ÜNİVERSİTESİ	SEDA SEVİNÇLER	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ
34	FMV IŐIK ÜNİVERSİTESİ	SELİN DEMİR	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI
35	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	SHABANI RAMAZANI JUNIOR	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI

36	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	SYED SOHAİB HASSAN	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI
37	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	ŐEYMA AYDIN KURUMEHMET	4. ARACI KURUMLAR / AKREDİTASYON / LİSANSLAMA
38	İSTANBUL GELİŐİM ÜNİVERSİTESİ	UMEDJON HAİTMURODOV	1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI
39	İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ	ZEHRA TURHAN	3. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TEMİNİ

Beő alışma grubuna ayrılan yuvarlak masalarda, güncel sorunlar ve çözüm önerileri tartışılmıştır. Bunun dışında, Türkiye’de yükseköğretimin uluslararasılaşmasına dair önümüzdeki otuz yıla ait vizyon önerileri değerlendirilmiştir.

1. ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ / ULUSLARARASI ÖĞRENCİ TOPLUMSAL ALGISI ALIşMA GRUBU

Durum Tespiti ve İyileştirme Önerileri

Durum Tespiti 1

Medyada yabancı dūřmanlıđı

Ülkemizde mevcut olan düzensiz göç sorunu nedeniyle, son aylarda medyada ülkemizde yaşayan yabancılara karşı olumsuz bir tutum görülmektedir. Uluslararası öğrencilerin de maruz kaldığı ve ülkemizin eğitim hizmetleri ihracatını olumsuz etkileyen bu tutum, özellikle Arap ülkelerindeki uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etmemesine neden olmaktadır. Bununla birlikte, mevcut öğrencilerden kayıt sildirip başka ülkelere giden örnekler görülmektedir.

İyileştirme Önerisi 1

Mevcut sorunun yalnızca eğitim hizmetlerini değil başta turizm olmak üzere pek çok sektörü olumsuz etkilediği göz önüne alınarak, kamu kurumları ve HİB tarafından etkili bir sosyal medya kampanyası başlatılıp Türkiye'de yabancı dūřmanlıđına karşı mesaj verilmesi gerekmektedir.

Durum Tespiti 2

İkamet ile ilgili sorunlar ve Öğrenci mağduriyetleri

Yabancı oturma kapalı mahallelerde oturan uluslararası öğrencilerin adreslerinin online başvuru sistemi tarafından kabul edilmemesi nedeniyle sürece hâkim olmayan öğrenciler tarafında bu durum endişeye neden olmaktadır.

Bununla birlikte, ikamet izninin süresinin bitmesine az kalmış mezun uluslararası öğrenciler, mezuniyet kararlarının geç çıkması halinde, öğrenci belgesi alınamadığı için, Göç İdaresinde sorun yaşamaktadırlar.

İyileştirme Önerisi 2

İkamet için Göç İdaresi tarafından parmak izinleri alınması için karar alınmıştır. Bu yararlı bir karar olmakla beraber, bu işlemlerin Türkiye'ye gelmeden, öğrencilerin vize başvuru sürecinde veya Türkiye'ye giriş yapılırken alınması süreci daha kolay hale getirecektir. Mevcut uygulamada, Göç İdaresi birimlerinde yaşanan yoğunluk ve yabancı dil sorunu nedeniyle uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra işlemi gerçekleştirmelerinde problemler yaşanmaktadır.

Bu durumdan faydalanmak amacıyla birçok acente öğrencilerden yüksek para talep ederek işlem tamamlamak için söz vermekte ve bu durum da uluslararası öğrenciler için mağduriyete sebep olmaktadır.

Durum Tespiti 3

Denklik ilgili sorunlar (kural tam olarak nedir?)

MEB'de Denklik başvuru merkezlerinde öğrencilere olumsuz davranılan pek çok olay yaşanmakta ve denklik kılavuzunda olmayan belgeler talep edilmektedir.

İkamet belgesi olmayan öğrencilere denklik belgesi verilmemektedir.

YÖK'ün yeni aldığı karara göre YÖS sonucu olan uluslararası öğrenciler için denklik belgesi şart olmamasına karşın, YÖK denetlemeleri sırasında söz konusu öğrenciler için denklik belgesi sorgulanmaktadır.

İyileştirme nerisi 3

Lise denklik meselesi ile ilgili mevzuatın uygulanabilir ve açık olması gerekmektedir.

Durum Tespiti 4

Vize sorunları

Vize sürecinin uzun sürmesi (Afganistan).

Afrika lkelerinde vize ret vakaları çok yüksek olması (Gabon, Nijerya, Kamerun).

Afganistan'da vize verilmesi için, mevzuatta böyle bir şart bulunmamasına rağmen, YÖS sınavı sonucu talep edilmektedir.

Ürdün'de vize sürecinde kayıtlı öğrencilerden YÖK ID talep edilmektedir.

İyileştirme nerisi 4

Türkiye Cumhuriyeti olarak eğer bazı lkeler hakkında vize vermeme yolunda karar alındı ise bunun üniversitelere de bildirilmesi gerekmektedir. Üniversiteler tanıtım faaliyetleri için yıl başında btce ayarlaması yaparak vize sorunu yaşanan Nijerya, Kamerun, Pakistan ve Gabon gibi ülkelere tanıtım faaliyetleri düzenleyip emek ve kaynak harcamaktadır. Önceden yapılan bilgilendirme, bu harcamanın önüne geçecektir.

Durum Tespiti 5

Konaklama

Uluslararası ğrencilerin büyük şehirler başta olmak üzere kiralık ev bulması neredeyse çok zor hale gelmiştir.

Öğrenci yurtları ise akademik yılın tamamının ücretini talep etmekte olup bu ödemeyi yapmak uluslararası öğrenciler için genellikle mümkün olmamaktadır.

Emlakılar zellikle Arap ve İranlı ğrencilere kötü davranmaktadır.

Ev sahipleri uluslararası öğrencilere ev vermekten çekinmektedir.

İyileştirme nerisi 5

Uluslararası ğrencilere konaklama için kampüs ve kampüs dışı seçenekler geliştirilmelidir.

2. DEVLET DESTEKLERİ ALIşMA GRUBU

Durum Tespiti ve İyileştirme Önerileri

Devlet destekleri konusunda üç durum tespiti ve bu durumlara ilişkin iyileştirme önerileri yapılmıştır.

Durum Tespiti 1

Hiç kullanılmayan veya az kullanılan devlet teşviklerinin tespiti ve sebepleri

Birinci ana başlık altında, üniversitelerimiz tarafından hiç kullanılmayan veya az kullanılan teşvik kalemleri arasında tescil ve koruma desteği, birim desteği, ürün yerleştirme desteği, tanıtım heyeti desteği, rapor desteği ve sıralama desteği ön plana çıkmaktadır. Bu kalemler, üniversitelerimizin uluslararasılaşması konusunda önemli olmasına rağmen, üniversitelerimiz bu teşvik kalemlerine gereken önemi vermemektedir.

Uluslararası ofislerde sık personel değişimi olduğundan dolayı, bu teşviklerin kullanımına aşına olan personellerin kaybedilmesi ile bilgi birikimleri ve süreklilik konularında zafiyet oluşmaktadır. Uluslararası ofis personelleri arasında uzmanlaşmaların oluşması ve ofislerin kurumsal yapılarının standartlaştırılması büyük önem arz etmektedir.

İyileştirme Önerisi 1

Üniversite yönetimlerine bu kalemlerin kullanımı ve önemi konusunda bilgilendirme yapılması gerekmektedir.

Ticaret Bakanlığı tarafından periyodik olarak çevrimiçi eğitim veya bu eğitimlerin online platformlarda videolarının bulunmasının bu konuda yararı olacaktır. Eğitimlerin iki yönlü olması gerekmektedir. Birincisi, spesifik teşvik kalemleri ele alınarak, belirtilen teşvik kaleminin öneminin ve o teşvik kaleminde ne gibi aktiviteler/işlemler yapılabileceği konusunda bilgilendirmeler olmalıdır. İkincisi de belli teşvik kalemlerinden yararlanmak isteyen üniversitelerin hangi belgeleri sunması ve başvuruda nelere dikkat etmeleri gerektiği hakkında olmalıdır.

Ticaret Bakanlığının animasyon videoları ile bilgilendirmeler yaptığı kolaydestek.gov.tr web sitesinin güncellenerek kullanılmasının bu konuda yararı olacaktır.

Durum Tespiti 2

Devlet desteklerinde eksik görülen veya eklenmesinin iyi olacağı düşünölen öğeler

Devlet desteklerinde eksik görülen veya eklenmesinin iyi olacağı düşünölen unsurlar hakkında, öncelikle Turquality üyesi üniversitelerin hedef pazar seçimlerinde 5 yıl süre kısıtı olmasına karşılık, bazı ölkelerin kendi operasyonel durumlarından veya uluslararası ortamda değişen şartlardan dolayı söz konusu pazarda üniversite kendini tam olarak geliştirememektedir.

Turquality üyesi üniversitelerin hedef pazarlar haricindeki ölkeleri de etkileyen dijital pazarlama ve reklam ve öğrenci yönlendirme komisyon masraflarında teşvik alamamaları sorun olmaktadır. Örnek olarak, çıkılan bir dijital reklam 40-50 ölkeli öğrencisi ile etkileşime geçebilmekte ve bu üniversitenin yararına olmaktadır fakat o üniversite sadece 15 ölkeli hedef pazar semişe sadece o ölkeler için teşvik almaktadır. Aynı durum öğrenci yönlendirme komisyon masraflarında da yaşanmaktadır. Çalışılan birçok aracı kurum belli uyuşklara

yoğunlaşsa da genelde dünyanın her yerinden ğrenci yönlendirmesi yapabilmektedirler. Bu iki konu hakkında üniversitelerimize de bazı önemli görevler düşmektedir. Yaptıkları hedef pazar başvurularında iyi planlama yapmaları ve o lkeleri ona göre seçmeleri, değişim öngördükleri durumlarda hedef pazar ekleyebilme seçeneklerini kullanmaları gerekmektedir.

Akreditasyonlarda 10002- Müşteri Memnuniyeti için destek alınırken, üniversitelerin genelini kapsayan ve önemli bir konu olan 9001- Kalite konusunda destek alınamamaktadır.

Diğer sektörlere sağlanan bir ayrıcalık olarak, eğitim hizmetleri ihracatı yapan üniversitelere de karar çerçevesinde hususi damgalı pasaport hakkından yararlanma imknı verilmelidir.

Tanıtım materyalleri basımındaki teşvikler konusunda yapılan tanıtım materyallerinin ülke ve aktivite özelinde yapılması ve kargo belgesi istenmesi durumu verimsizliğe yol açmaktadır. Çoğu zaman kargo masrafı materyal basım masrafını geçmektedir.

İyileştirme nerisi 2

Turquality yesi üniversitelerin tam olarak pazar geliştirmelerini tamamlayamadıkları için 5 yıl daha ekleyebilme imkanının tanınması.

9001- Kalite konusunda akreditasyon için devlet desteği eklemesi isabetli olacaktır.

Basılı tanıtım malzemelerinin desteği konusunda niversiteler yıllık bir planlama yaparak Ticaret Bakanlığına n onaylı olarak yıllık materyal basım masraflarını sunabilirler. Bu durumda ofislerde bulunan bu materyaller kargo masraflarına gerek kalmaksızın yurtdışı tanıtım ziyaretlerinde de personel tarafından taşınarak yurtdışındaki temsilci kurumlara ve tanıtım mecralarına ulaştırılabilir.

Öğrenci memnuniyetini sağlamak, uluslararası ğrenci temini konusunun sürekliliği konusunda önem arz ettiği için; üniversitelerin uluslararası öğrencilerine yönelik yaptđı, onların ülkeye uyumunu sağlayan kültürel aktivitelerin organizasyonlarına da destek verilmesi uygun olacaktır.

Durum Tespiti 3

Devlet destekleri için başvuru yapılırken üniversitelerimizin uygulamada karşılaştığı sıkıntılar

Yurtdışı konsolosluklardaki ticaret ateşelerine belgelerin onayı için kargo ile gönderim yapılmakta, bu nedenle hem zaman hem maddi kayıp yaşanmaktadır.

Turquality sistemlerinde yaşanan donmalar ve bir aya varan sistem kapanmaları işleri aksatmaktadır.

Bazı ofislerin iş yoğunluğundan dolayı evrak toplama sresinde 6 aylık süre, Turquality'de 3 aylık sreler yetmemektedir.

Bazı destek başvurularında sehven yüklenen evraklar dolayısıyla doğrudan ret verilmesi nedeniyle, tekrar çoğu belgenin aynı başvuru için yüklenmesi istenmektedir.

İstihdam desteklerinde tüm niversiteler tarafından akademik olarak kabul edilen YÖKDİL dil yeterliliği belgesinin destek başvurularında kabul edilmemektedir.

İyileştirme Önerisi 3

KEP üzerinden elektronik onay veya imza şeklinde dijital olarak yapılması büyük yarar sağlayacaktır.

Turquality sisteminin teknik altyapının geliştirilmesi gerekmektedir.

Destek başvuru sürelerinin uzatılması düşünülebilir.

Sehven yüklenen evrakların bulunduğu başvuruların ret yerine eksik belge olarak işaretlenmesi iyi olacaktır.

YÖKDİL belgesinin istihdam desteklerinde kabul edilmesi uygun olacaktır.

Genel olarak destek başvurularında sürecin daha kolaylaştırılması, dijitalleşmesi ve ateşeler veya dış paydaşlar ile yapılan iletişimlerde zorluklar göz önüne alınarak belgelerin daha çok sadeleştirmesi talep edilmektedir.

3. ULUSLARARASI ÖğRENCİ TEMİNİ ALIşMA GRUBU

Durum Tespiti ve İyileştirme Önerileri

Durum Tespiti 1

- Dış pazarlarda Türkiye algısının oluşturulması, doğru bilgiye/kaynaklara ulaşmakta yaşanılan zorluklar,
- Marka zedeleyici durumlar (Ucuz eğitim algısı, kalitesiz eğitim algısı- üniversite sıralamaları, diploma tanınırlıkları/akreditasyonları hususunda yaşanan problemler (MÜDEK uluslararası olan tek akreditasyon)
- Temin yapılan pazarların genişletilmemesi, Türkiye'nin pazarlarımızın siyasal etkenlerinden hızlıca etkilenen durumda olması
- Yurtdışı iş birliklerinin ve çift diploma programlarının yetersizliği
- Tek dönemde ğrenci alımının yetersiz kalması

İyileştirme Önerisi 1

- Eğitim ücretlerine taban fiyat getirilmesi
- Dünya Üniversiteleri Sıralamalarında daha etkin olarak ve puanlamalara uyacak yönde çalışmalar yapılması
- Aile yanı konaklama opsiyonlarının artırımı
- Türk yükseköğretiminin tanınırlığını arttıracak kampanyaların ulusal seviyede yapılması
- Çift diploma programlarının artırılması
- Güz ve Bahar dönemlerinde ğrenci alımının sağlanması

Durum Tespiti 2

- Vize problemlerinin artması (Somali, Pakistan, Afganistan başta olmak üzere); eğitimine devam eden öğrencilerin vizelerinin reddedilmesinin artışı; ğrenci vizesi süreçlerinin uzatılması
- Vize gereklilikleri hususunda uluslararası ofis personeline nitelikli oryantasyon ve eğitim verilmemesi
- Vize başvurularında yönlendirilen aracı/taşeron firmaların süreçleri zorlaştırması ve kurumla iletişimin kurulamaması
- Eğitim acentelerinin aday öğrencilere doğru ön eleme yapmaması ve özellikle vize hususunda gerekli bilgilendirme ve değerlendirmeleri yapmamaları

İyileştirme Önerisi 2

- Vize gereklilikleri ve redde sebebiyet verebilecek durumların bildirilmesi, kriterlerin detaylı olarak bizlere de bildirilmesi (yaş, maddi kriterler, eğitim durumu ve başarısı vs.)
- Acentelerin akreditasyonu sürecinin hızlandırılması ve acente denetleme süresince sadece üniversite tanıtımı ve başvuru süreci değil kapsamlı bir çalışmanın sağlanması
- Yurtdışındaki acentelerin tanınmasında ICEF, UED ya da British Council gibi firmalarla iş birliği yapılmalı, gerekli eğitimler kendilerine sağlanmalıdır.

Durum Tespiti 3

- Türkiye’de göçmen karşıtlığı; mülteci-nitelikli göçmen algısının Türk toplumuna verilememesi; medyanın bunu topluma yanlış aksettirmesi
- Türkiye’de ekonomik kriz ve enflasyonun etkisi, konaklama sıkıntısı, deprem
- Türkiye medyasının göçmen karşıtı propagandaları

İyileştirme nerisi 3

- Türkiye’de göçmenlere, yabancılara karşı oluşmakta olan olumsuz tutumu onarıcı kampanyalar ulusal seviyede büyük btçelerle çok paydaşlı bir şekilde yapılmalıdır.
- Türk medyasında sorumlu haber yapılması
- Aile yanı, akran yanı gibi konaklama opsiyonlarının artırımı

4. ARACI KURUMLAR/AKREDİTASYON/LİSANSLAMA ÇALIşMA GRUBU

Durum Tespiti ve İyileştirme Önerileri

Durum Tespiti

Aracı kurumlar / akreditasyon / lisanslama konusuna ilişkin dört durum tespiti yapılmıştır.

- Acentelerin , Üniversitelerin uluslararası öğrenci konusundaki stratejileri dışında hareket ediyor olmaları
- Uluslararası Öğrencilerin Türk eğitim kurumlarına olan güvenlerinin azalmasına sebebiyet vermeleri
- Haksız kazançların önünün açılmış olması
- Öğrenci mağduriyetlerine sebebiyet veriyor olmaları

İyileştirme Önerileri

İlgili durum tespitlerine ilişkin sekiz iyileştirme önerisi sunulmuştur:

- Eğitim acentelerini akredite etme görevi ile ilgili sürecin ve misyonunun Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülmesi
- Acentelere ödemekte olduğumuz komisyonlar için teşvik başvurusunda akredite edilmemiş olan acentelerle üniversite tarafından başvuru yapıldığında kabul edilmemesi - HİB
- Komisyon teşvikinde üniversitenin yararlanabileceği yıllık tavan ücretin artırılması (üniversiteler için cazip olabilmesi için) - HİB
- Eğitim acentelerinden şikayet oluşturanlarla ilgili bir kara liste oluşturulması. Bu listenin bakanlık tarafından üniversite ve diğer kuruluşlardan gelen geri bildirimler ile oluşmalı.
- Akreditasyonu gerçekleşmiş acenteler için aktif takip edilebilecek bir liste oluşturulması ve HİB/Bakanlık sitesinde erişilebilir olması
- Akreditasyon şartlarının belirlenmesi
- Acente olmak isteyen firmaların ticari kodları eğitim/sağlık/danışmanlık gibi özelliklere sahip olmalı
- Aktif bir websiteleri olduğunun ve varlığının ispatlanması
- En az ayrı ayrı 3 firma ile çalıştıklarını refere edebiliyor olmaları
- Üniversitelerin, acentelere sürece geçişte zaman tanıyabilmeleri için yılbaşında yaptıkları sözleşmede “bu sözleşme eğitim danışmanlık firması akreditasyonunu aldıktan sonra geçerli olacaktır” maddesi eklenmeli.
- Üniversiteleri teşvik edecek bir uygulama olarak HİB’e teşvik başvurularında ateşe onayının akredite edilmiş firma için gerekmeyecek olması

5. KAMU İLE İLİŞKİLER ÇALIŞMA GRUBU

Durum Tespiti ve İyileştirme Önerileri

Durum Tespiti 1:

- Denklik süreçlerine dair yaşanan sorunlar sonrası Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından denklik belgesinin aslında bir kayıt belgesi olarak aranmadığı yazısının gelmesi üniversiteleri ciddi bir ikilemde bırakmış durumda. Uzun süredir YÖK denetimcilerinin ilk baktığı belge olan denklik belgesi için birçok üniversite uyarı, ihtar almış ve birçok öğrencisinin kaydı silinmiştir. Şu anda yaşanan bu belirsizlik üniversite kayıt ofislerinde ciddi bir ikilem yaratmış durumdadır. Denetimde yaşanan sorunlardan çekinildiği için denklik istemeye devam edecek üniversite sayısı çoğunlukta olacaktır.
- Üniversitelerin öğrenci değerlendirme birimlerinde bu konuda uzman işgücü bulunmamaktadır ve bu ofislerde çok fazla uzman sirkülasyonu mevcuttur. Dolayısı ile ciddi bir bilgi ve deneyim kaybı olmaktadır. Birçok okul denkliği baz alarak öğrencilerin lise mezuniyet ve belge gerçekliğini teyit etmiş oluyordu. Ancak bu durumda bu süreç ciddi bir boşluk yaratmıştır ve uzun vadede de farklı usulsüzlüklerin yapılmasına kapı açacaktır.

İyileştirme Önerisi 1:

- Talim ve Terbiye Başkanlığının mevcut denklik mevzuatında tüm ülkeleri, tüm detayları ile (diploma örnekleri, notlandırma sistemi ve karşılığı gibi) kapsayan bir yol haritasına çevirmesi ve bu bilgilerin yılda en az 2 kez Talim Terbiye uzmanları tarafından Üniversitelerin Uluslararası Ofislerine ve uluslararası öğrenci alımından sorumlu uzmanlarına eğitim olarak vermesi gereklidir. Bu eğitimler zaman içerisinde zorunlu olabilir ve sertifika programına çevrilebilir ve her üniversite bunu mesleki yeterlik ve alınması zorunlu bir eğitim olarak yönetebilir. UK ECCTİS ve Hollanda NUFFİC incelenebilir örnekler olarak görülebilir. (<https://www.nuffic.nl/en/subjects/diploma/education-systems>) Hollanda'daki üniversitelerin danışma noktası Nuffic'tir. Nuffic bunu online olarak sayfasında sunmaktadır. Bu sayfada hedef ülkelerin eğitim yapıları, birebir Hollanda'daki karşılığı ve diploma örnekleri de mevcuttur. Buna dair de düzenli eğitimler mevcuttur.
- YÖK Başkanlığı'ndan gelen yazının denklik yazısı istenmemesi yönünde düzeltilmesi gereklidir. Yazının içeriği karışıklık yaratmıştır.

İlgili Kurumlar: MEB Talim Terbiye, Üniversiteler İRO&kayıt kabul ofisleri.

Durum Tespiti 2:

- Oturum süreçlerinin yönetilmesinde geçmiş yıllarda İl Göç Daire Başkanlığı ve Üniversiteler arası sık sık kapsamlı toplantılar yapılabiliyordu, ancak son yıllarda iletişim daha ziyade öğrenci özelinde e-posta ya da whatsapp grubu üzerinden yönetilmektedir. Bu kopukluk geneli kapsayan mevzuat değişikliklerine ve etkilerinin görülmeden uygulanmasına ve sık sık sorunlar yaşanmasına sebep olmaktadır.
- Vize süreçlerinin iyileştirmesi yönünde herhangi bir yol haritası belirlenmemiştir. Bu yüzden her yıl konsolosluklar ile adaya özel olarak üniversitelerin bireysel olarak iletişim kurma ve iş birliği yapma çabası vardır. Ancak bu şekilde olumlu ve kalıcı sonuçlar alınamamaktadır. Konsoloslukların vize sürecini birlikte yönettiği yerel taşeron firmalarda çok fazla rüşvet istendiği / verildiği aday öğrenciler tarafından üniversitelere iletilmektedir.

İyileştirme Önerisi 2:

- İl Göç İdaresi Başkanlığı ve üniversitelerin ilgili birimlerinin katılımı ile kapsamlı toplantıların düzenli ve rutin olarak yapılmasına devam edilmeli, bu toplantılarda olası değişiklikler ve bunların genele etkileri görüşülerek ilerlenmelidir.
- Dışışleri Bakanlığı ile üniversite paydaşlarının yılda bir ya da iki kez, daha kapsayıcı görüşmeler yapabiliyor olması çok önemli ve değerlidir. Öte yanda istizanlı vize süreçlerinde muhatap bulunamamakta, mesela kardeş olan adaylardan birine ret, birine kabul verilmesi gibi açıklaması zor çok örnekler yaşanması durumunda üniversitelerin bu durumu iletebilecek bir iletişim kanalının ya da muhatabının olmaması ciddi sorun teşkil etmektedir.

İlgili Kurum: İl Göç İdaresi Başkanlığı, Üniversiteler, Konsolosluklar, Dışışleri Bakanlığı

Durum Tespiti 3:

- YÖK denetiminde gelen denetçilerin uluslararası öğrenci süreç, mevzuat ve belge bilgilerine sahip olmaması ve çok çelişkili kararlar almaları.
- YÖK'ün Uluslararasılaşma Daire Başkanlığının tüm uluslararasılaşma çabalarında liderlik rolünün eksikliği

İyileştirme Önerisi 3:

- Bakanlıklar, elçilikler, İl Göç İdaresi, MEB gibi önemli kamu kuruluşları ile yürütölen iletişimlerde YÖK Uluslararasılaşma Daire Başkanlığının daha aktif rol alması, üçlü toplantılar organize ederek bu süreçleri desteklemesi ve süreçlere birleştirici bir şekilde liderlik etmesi gereklidir.
- YÖK denetçilerinin denetim öncesi uluslararası öğrenci süreçlerine dair ciddi bir bilgilendirmeden geçirilerek denetime gönderilmesi önem arz etmektedir.
- YÖK Uluslararasılaşma Daire Başkanlığının dönem dönem tüm üniversitelerin Uluslararası Ofisleri ve kayıt-kabul personeli ile düzenli olarak toplantı yaparak geri bildirim alması ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda aksiyon planı hazırlaması çok elzemdir.

İlgili Kurumlar: YÖK - YÖK Uluslararasılaşma Daire Başkanlığı - Üniversiteler

SONUÇ: 30 YILLIK ULUSLARASILAşMA VİZYONU

Yuvarlak masalarda, güncel sorunlar ve çözüm önerilerinin dışında, Türkiye’de yükseköğretim uluslararasılaşmasına dair önümüzdeki otuz yıla ait vizyon nerileri de tartışılmıştır. Masaların paylaştığı vizyon nerileri arasında şu başlıklar ön plana çıkmıştır:

- Daha fazla sayıda yükseköğretim kurumunun uluslararası sıralamalarda yer alması ve uluslararası akreditasyonlara sahip akademik programların đđalması.
- Ülkemizin dünyada en fazla uluslararası ğrenci çeken lkeler arasında sürdürülebilir şekilde ilk onda yer alması.
- Ülkemizde eğitim gören uluslararası öğrencilerden elde edilen ihracat gelirinin ğrenci başına ve toplamda üç katına kadar artması.
- Uluslararası ğrenci temininde aracı kurumlara olan bağımlılığın azalması ve mevcut uluslararası ğrenci memnuniyetinin yeni ğrenci temininde etkili olması.
- Dünyanın her ülkesinde Türk yükseköğretim kurumları mezunlarının bulunması ve onlarla etkin bir mezun ağının yönetilmesi.
- Ülkemize gelen uluslararası ğrenci oranında lisansüstü ğrencilerinin sayısının lisans öğrencilerin çok daha üstüne çıkması ve araştırma odaklı başarılı adayların ülkemize kazandırılması.
- Sadece uluslararası ğrenci sayısında değil, uluslararasılaşma kriterlerinin her birinde dünyada ilk 5 ülkeden biri olmak.